

การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นันทิยา น้อยจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email: Nuntiya.no@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบและ 2. เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบ ที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยในชุดโครงการ 4 เรื่อง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดยกระบวนการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดยกระบวนการทดลองสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 3) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดยกระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 และ 4) การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร่างรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะและแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบมีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ได้รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่มีองค์ประกอบการเตรียมการ การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วมกระบวนการทดลองสอน การฝึกประสบการณ์สอนในสถานศึกษา และการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู รูปแบบผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยความถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.77, S.D = 0.37) ความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.83, S.D = 0.30) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.80, S.D = 0.27) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.74, S.D=0.34)

คำสำคัญ: ฐานสมรรถนะวิชาชีพครู, รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Development of a Competency-based Teaching Experience Training Model for the Students in the Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

Nuntiya Noichun

Suan Sunandha Rajabhat University

Email: Nuntiya.no@ssru.ac.th

Abstract

This research is a mixed method research. The purpose is to develop a model of teaching professional experience training based on competency of students in the Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University. It aims to: 1) synthesize the model and 2) assess the quality of the model obtained from the synthesis comprised of; 1) Development of teacher professional competency through observational study process and participation of first and second year students of the Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University; 2) Development of professional competency of teachers through the experimental teaching process of 3rd year students Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University; 3) Development of teacher professional competence through teaching practices in educational institutions Asking for 4th year students, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University; and 4) Development of a teacher professional competency assessment form of students of the Faculty of Education Suan Sunandha Rajabhat University. The model of teaching professional experience training based on competency of students of the Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University and the model's quality assessment form was consistent between 0.67-100. The data were analyzed by mean and standard deviation.

The results showed that the synthesis of the model received a form of teaching professional experience training POET-Professional Model with Composition, Preparation, Observational and Participatory Studies. The model was evaluated by experts, considering the overview at the highest level and each aspect, it was found that it was at the highest level in terms of accuracy ($\bar{X}$ = 4.77, S.D=0.37), suitability ($\bar{X}$ = 4.83, S.D=0.30), feasibility ($\bar{X}$ = 4.80, S.D=0.27) and usefulness ($\bar{X}$ = 4.74, S.D=0.34)

Keywords: Teacher professional competency base, Professional teacher experience training model, Suan Sunandha Rajabhat University

บทนำ

คุณภาพทางการศึกษาของไทยได้ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมของประเทศ อันเนื่องมาจากการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยขาดทิศทาง ที่ถูกต้องในการผลิตกำลังคน ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาในแขนงต่าง ๆ มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่เหมาะสมกับสภาพของการดำเนินงานในองค์กร และหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานทางการศึกษาที่ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษายังมีทัศนคติและมีวิธีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม (ประชุม กอปรสิริพัฒน์, 2548) แนวทางดำเนินการเพื่อการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมิได้หลากหลายรูปแบบให้เป็นไปตามขั้นตอนความเหมาะสมในแต่ละบริบทของการศึกษาวิชาชีพครู โดยเฉพาะในระหว่างการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตลอดระยะเวลา 1 ปีการศึกษา นั้น นักศึกษาจะต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และบุคลิกภาพส่วนบุคคลให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู สู่วิชาชีพครูมืออาชีพ (กาญจนา คุณารักษ์, 2561)

ครูมืออาชีพต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และควรมีลักษณะด้านการสอนที่ถูกต้อง มีความมุ่งมั่น กระตือรือร้น เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นผู้ที่ต้นตัวอย่างเสมอ รู้จักวิเคราะห์ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ส่งเสริมผู้เรียนให้ไปในทางที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักการสังเคราะห์สิ่งใหม่ เป็นผู้ที่น่าไว้วางใจ มีความสามารถพิเศษ เฉพาะทาง มีความภาคภูมิใจ และประจักษ์ตนเอง การพัฒนารูปแบบความเป็นครู ในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพครู (ชนันภรณ์ อารีกุลและคณะ : 2561)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอน และงานในหน้าที่ครูอย่างเข้มข้นและเป็นรูปธรรม เป็นโอกาสที่จะได้นำความรู้และทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ และสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์และแก้ปัญหาในกระบวนการทำงานโดยมีครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และผู้บริหารสถานศึกษา เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้กำหนดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติการสอนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการฝึกหัดครูให้สูงขึ้น โดยมุ่งหวังว่านักศึกษา มีทักษะในการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยโครงสร้างของหลักสูตร หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 โดยมีโครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต เรียนไม่น้อยกว่า 142 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปหมวดวิชาเฉพาะด้าน หมวดวิชาชีพครูหมวดวิชาเลือกเสรีซึ่งเรียนไม่น้อยกว่า 137 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูเรียนไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2562)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประกอบด้วยรายวิชาฝึกปฏิบัติระหว่างเรียนไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิตและรายวิชาการปฏิบัติในสถานศึกษาเรียนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชา EDC 1201 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างเรียน 1 1(90) และรายวิชา EDC 2202 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างเรียน 2 1(90) รายวิชา EDC 3203

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2 1(90) โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทุกคนต้องปฏิบัติตาม

ในสถานศึกษาเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา กล่าวคือ ภาคเรียนที่ 1 นักศึกษาต้องลงทะเบียนวิชา EDC 4201 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 6 (360) และภาคเรียนที่ 2 ต้องลงทะเบียนวิชา EDC 4202 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 6 (360)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา หมายถึงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดยกระบวนการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 และ 2 พัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู โดยกระบวนการทดลองสอน ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู โดยกระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และการพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สมรรถนะวิชาชีพครูเป็นพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทอย่างโดดเด่น ประกอบด้วย การมีความรู้ในเนื้อหาวิชา ความรู้ทางวิชาชีพครู การจัด การ เรียน รู้ การ สื่อ สาร และ การใช้เทคโนโลยีการคิด การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และ คุณ ธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ

การศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน ได้จัดไว้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู 1 และการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู 2 โดยจัดให้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 และ 2 ได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีหลักการความรู้ ตามมาตรฐานความรู้วิชาชีพครูที่นักศึกษาได้เรียน ในรายวิชาที่ผ่านมาแล้วไปสู่วิธีการปฏิบัติ

ในโรงเรียน โดยการเชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์ตรงมาถ่ายทอดประสบการณ์ในโรงเรียน และออกสังเกตและมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ในโรงเรียน หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นเวลา 2 สัปดาห์

กระบวนการทดลองสอน หมายถึงกิจกรรมสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา EDC3203 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 3 1 (90 ชั่วโมง) Practicum 3 โดยปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมและจริยธรรมตามจรรยาบรรณ วิชาชีพ ออกแบบการจัดบรรยากาศชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการคิดขั้นสูง โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาผู้เรียนให้มี คุณ ลั ก ษ ณ ะ ที่ พื ง ประ สง ค์ ด้วย กระบวนการวิจัยที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างชัดเจนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิด ความ ก้าว หน้า ทาง วิชาชีพโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำผลจาก การเรียนรู้ในสถานศึกษาไปประเมินสะท้อนกลับ (AAR) เป็นรายบุคคลและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติเพื่อช่วยเสริมสร้างนักศึกษาครู ให้เป็นผู้มีความรัก ความศรัทธา ต่ออาชีพครูและมีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป็นที่พึงพอใจแก่หน่วยงานผู้ใช้ครู ซึ่งกระบวนการปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การผลิตครูมีคุณภาพที่พึงประสงค์ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากสถานศึกษาอย่างจริงจังเพราะเป็นแหล่งปฏิบัติการสอนที่เป็นแหล่งต้นแบบให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยประยุกต์ความรู้ภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติในทุก ๆ ขั้นตอนรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบ ในการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่า คนอื่น ๆ ในโดยเป็นผลมาจากความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของบุคคลที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้ให้ความสำคัญต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอด ระยะเวลาที่ผ่านมา แต่จากสภาพของการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปัจจุบันนั้นไม่สามารถจะดำเนินการเพียงคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่เป็นสถาบันการผลิตครูเป็นผู้กำหนดกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูและการบริหารการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งระบบเองแต่จะต้องเกิดจากความร่วมมือประสานงานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งเป็นแหล่งสำคัญในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างแท้จริง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและ อาจารย์พี่เลี้ยงจึงเป็นส่วนสำคัญจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นกล่าวสรุปได้ว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาครูให้บรรลุ เป้าหมายจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ

ของกระบวนการที่สอดคล้องกับบริบทเพื่อให้นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์จากการฝึกฝนและพัฒนาความสามารถของตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำหรับนักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรอิงสมรรถนะ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเพื่อเป็นกรอบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของหลักสูตร และทางเลือกสำหรับสถาบันผลิตครูและหน่วยงานด้านการศึกษาระดับนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติและพิจารณากระบวนการผลิตครู และพัฒนาครูใหม่ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2) เพื่อประเมินรูปแบบประสบการณ์การวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการใช้วิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์แบบการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของ
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูล

ผลการดำเนินการวิจัยในชุดโครงการจำนวน
4 เรื่อง

1.1 การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู
โดยกระบวนการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.2 การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู
โดยกระบวนการทดลองสอน ของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา

1.3 การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู
โดยกระบวนการปฏิบัติการสอนในสถาน
ศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1.4 การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะ
วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ
ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา

2.1 การประเมินรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ
ดังนี้ 1) คณบดีคณะครุศาสตร์ 2) ผู้บริหาร
สถานศึกษาภาครัฐ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา
เอกชน 4) ผู้รับผิดชอบฝ่ายฝึกประสบการณ์
วิชาชีพในสถาบันผลิตครู 5) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครู
พี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบประเมิน
แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
(บุญชม ศีสะอาด, 2545) ด้านความถูกต้องความ
เหมาะสมความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ของ
รูปแบบ

5 หมายถึง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก
ที่สุด

4 หมายถึง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ
ปานกลาง

2 หมายถึง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ
น้อย

1 หมายถึง มีความถูกต้อง ความเหมาะสม
ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ
น้อยที่สุด

2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ
ของเครื่องมือ

(1) กำหนดประเด็นการประเมินผลการ
พัฒนารูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม
ด้านความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

(2) นำแบบประเมินผลการพัฒนารูปแบบ
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
ค่าความตรงเชิงเนื้อหา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง
0.67-1.00

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) นำ (ร่าง) รูปแบบการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษาคณะครุ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาให้
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

2) เก็บรวบรวมการประเมินผลการพัฒนา
รูปแบบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสม

ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน

3) นำผลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์
ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบน
มาตรฐาน

4.51-5.00 หมายถึง มีความถูกต้อง/ความ
เหมาะสม/ความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์
อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความถูกต้อง/ความ
เหมาะสม/ความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์
อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความถูกต้อง/ความ
เหมาะสม/ความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์
อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความถูกต้อง/ความ
เหมาะสม/ความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์
อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความถูกต้อง/ความ
เหมาะสม/ความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบประสบการณ์
การวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษาคณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จาก
ผลการวิจัยในชุดโครงการ 4 เรื่อง ประกอบด้วย

1) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดย
กระบวนการการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม
ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสวนสุนันทา

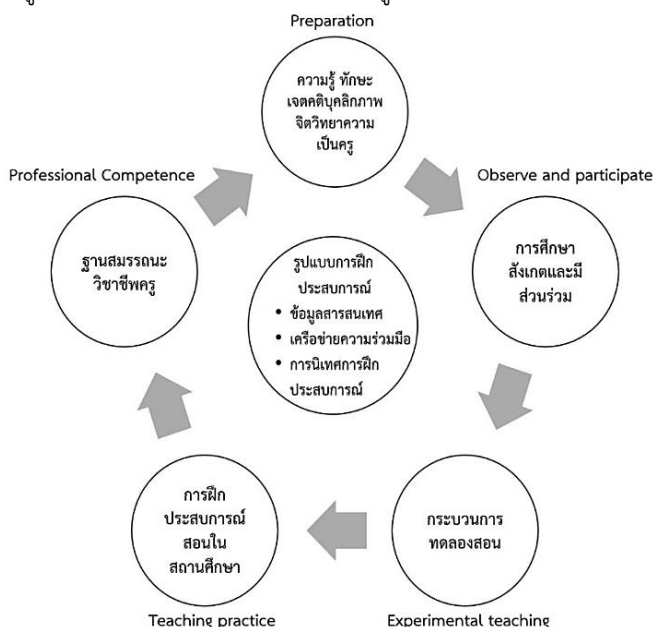
2) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโดย
กระบวนการทดลองสอน ของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา

3) การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู
โดยกระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

4) การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะ
วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ
ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา ได้รูปแบบการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู POET-Professional
Model ที่มีองค์ประกอบ การเตรียมการ
การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม กระบวนการ
ทดลองสอน การฝึกประสบการณ์สอนใน
สถานศึกษา และการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู POE Professional Model

ตอนที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องครบถ้วน ของรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า รูปแบบผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.78) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยความถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.77) ความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.83) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.80) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.74)

อภิปรายผล

ผลการศึกษการสังเคราะห์รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ

ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู POET-Professional Model ที่มีองค์ประกอบ การเตรียมการ การศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม กระบวนการทดลองสอน การฝึกประสบการณ์สอนในสถานศึกษา และการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู ซึ่งรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเน้น ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีการแสวงหาความรู้ ใหม่ โดยเน้นคุณสมบัติ 3 ด้าน คือ คุณสมบัติ ด้านทัศนคติ คุณสมบัติด้านลักษณะนิสัยและคุณสมบัติด้านความรู้ และทักษะควบคู่กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ สอดคล้องกับที่ ศรีสุว เลี้ยววาริณ (2556 : 3-7) ได้มีการทบทวนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในต่างประเทศ พบว่า ในบริบทการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ศักยภาพของแรงงาน ด้วยการเพิ่มทักษะ ฝีมือและสมรรถนะ เพื่อเพิ่ม

ขีดความสามารถในการแข่งขันในสังคมฐานความรู้ทำให้มนุษย์ทุกคนต้องแสวงหาความรู้เพื่อความอยู่รอด สถาบันการศึกษาจึงต้องพัฒนาบุคคลให้มี ทักษะเฉพาะด้านควบคู่ไปกับการพัฒนาคนให้รู้จักการตัดสินใจ มีทักษะในการแก้ปัญหา และสอนให้คนรู้จัก เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้ ประสบการณ์ ช่วยเพิ่มการรับรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเน้นการปฏิบัติกิจกรรมและวิธีแก้ปัญหา ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นกับเพื่อน สรุปเป็นประสบการณ์ใหม่ด้วยตัวนักศึกษาเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีเยอรี, ครอบิทธิ และ ไมค์เคิล (Byerly 2001 18–20 ; Bobditt and Michelle 2000 29 - 35) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนสอนที่ให้ผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้จากสภาพจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานในสภาพจริง โดยเน้นการเรียนรู้ นอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน

รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงเนื้อหาในการนิเทศตามรูปแบบกระบวนการของรูปแบบ แนวปฏิบัติของครูพี่เลี้ยงและแนวปฏิบัติของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และแนวทางการนำรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาไปใช้ให้ประสบความสำเร็จโดยมีผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผ่านการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคุณภาพของรูปแบบมีค่าความสอดคล้องรายข้อมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้มาตรฐานด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูฐานสมรรถนะ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีรูปแบบการดำเนินการที่ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการที่จะนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในชุดโครงการที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัย โดยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาแต่ละชั้นปี เป็นข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัจจุบันของการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของครูพี่เลี้ยง ทั้งจากตัวครูพี่เลี้ยงเอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ อาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และครูพี่เลี้ยง ในการนิเทศความต้องการระบบการนิเทศ วิธีการนิเทศที่ดีที่ทำให้เกิดคุณภาพในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีความเหมาะสมกับบริบท ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประกอบกับรูปแบบที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ทำให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐานโดยวิธีการพัฒนารูปแบบนี้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ วาโร เฟิงส์วัสติ (2553, น. 9-11) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าการพัฒนารูปแบบต้องประกอบไปด้วยขั้นตอนการสร้างและการพัฒนารูปแบบ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รูปแบบตามสมมติฐาน รวมถึงการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบเพื่อให้ได้รูปแบบที่

มีประสิทธิภาพ รูปแบบที่ได้ควรมีความตรงตามสถานการณ์จริง มีการนำไปทดลองใช้ และมีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย การกำหนดรูปแบบครูฝึกวิชาชีพ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูรูปแบบครูฝึกวิชาชีพ เป็นรูปแบบที่มีมาตรการที่ใช้ควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตนของนักศึกษาระหว่างการฝึกประสบการณ์ซึ่งสอดคล้องกับ ทศนาประสาณตรี (2555) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูจำเป็นต้องมี สมรรถนะด้านรัก ความเมตตา และความปรารถนาดีต่อผู้เรียน อันประกอบด้วย การช่วยเหลือเกื้อกูล การแสดงออกทางกายและวาจาด้วยความรัก ความเมตตาและปรารถนาดีที่นักศึกษาวิชาชีพครูพึงมีนี้ จะเป็นหลักธรรมให้นำไปประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่เสมอ และทำตัวเป็นที่รักของคนทั่วไป อันเป็นที่มาของคำว่าจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับบุคลิกภาพของครูดีนี่จะเป็นเสมือนปัจจัยแรกที่จะนำครูไปสู่ความสำเร็จในอาชีพ ได้รับความไว้วางใจจากผู้เรียน ส่งผลต่อความร่วมมือจากผู้เรียน จากผู้ปกครองและสังคมได้ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จักรแก้ว นามเมือง (2555) ศึกษาบุคลิกภาพของครูและลักษณะการสอนที่ดีพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพทาง กาย เรื่องการแต่งกายที่เหมาะสม คือ การแต่งกาย ซึ่งหมายรวมถึง การแต่งหน้าและทรงผมด้วย มีความที่ สะอาด เรียบร้อย ดูดี น่านับถือ ถูกกาลเทศะ สวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับรูปร่าง เพศ วัย และผิวพรรณ สำหรับด้านสมรรถนะของครูสมรรถนะครูมีความสำคัญมากในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สืบจิต (2556 298 -313) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 53 ตัวบ่งชี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนรงค์ จารุเมธีชน (2559 : 117 - 168) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาประกอบด้วย โครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของ วัตถุประสงค์การประเมิน เนื้อหาที่มุ่งประเมิน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินผู้ทำการประเมิน วิธีการประเมิน ระยะเวลาในการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถาบันผลิตครูควรกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักและเข้าใจร่วมกัน

2) ควรมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างสถาบันผลิตครูกับสถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3) ควรมีการกำหนดรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาที่เป็นมาตรฐานเพื่อนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

4) ควรส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อม และมีการติดตามนำผลการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ของนักศึกษาไปใช้เพื่อนำมาพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาในรุ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาที่หลากหลายเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาตัวแปรที่ส่งผลต่อรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา เช่น ระดับทักษะปฏิบัติการ ระดับทักษะการแก้ปัญหา และระดับทักษะการทำงานเป็นทีม

3) ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาที่มีต่อสมรรถนะวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา คุณารักษ์. (2561). *สู่ความเป็นครูมืออาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*

จักรแก้ว นามเมือง. (2555). *บุคลิกภาพและลักษณะการสอนที่ดี. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ (ฉบับพิเศษ).* 33-36.

ชนันภรณ์ อารีกุลและคณะ. (2561). *การพัฒนา รูปแบบความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธ บูรณาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*

ทัศนรงค์ จารุเมธีชน. (2556). *การพัฒนา รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).*

ทัศนดา ประสานตรี. (2555). *การพัฒนา รูปแบบความเป็นครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยนครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.*

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*

ประมุข กอปรสิริพัฒน์. (2548). *การพัฒนา หลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามหลักสูตรการปฏิรูปการฝึกหัดครู. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*

ลัดดาวัลย์ สืบจิต. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, หลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร).*

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*

ศรีสว่าง เลี้ยววาริน. (2555). *การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต: กรณีศึกษาในต่างประเทศ. วารสาร กคน. กรุงเทพฯ: นำทองการพิมพ์ จำกัด.*

Byerly, S. (2001). *Linking Classroom Teaching to the Real World Through Experiential Instruction. PhiDelta Kappan, 82, 697.*